

Nr 676

Av fru **Olsson, Elvy**, och fru **Hamrin-Thorell**, om ökat stöd åt invandrare.

Invandringen av utländsk arbetskraft till Sverige har ökat kraftigt de senare åren. I synnerhet har invandringen ökat från våra nordiska grannländer, men ett stort antal invandrare har också kommit från andra länder. Antalet icke-nordbor med uppehållstillstånd uppgick den 1.10. 1969 till 82 880. Totalt uppgick den 1.1. 1970 antalet arbetsanmälda utlänningar till 203 987. Av dessa utgjordes 73 873 av icke-nordbor. Den ökade invandringen ställer stora krav på samhällets vilja och förmåga att vidga sådana åtgärder att invandrarna kan finna sig till rätta och trivas i sitt nya hemland. Det måste vara en primär uppgift för samhället att medverka till att utlänning som bosätter sig här får kunskaper i svenska språket, det svenska samhällets uppbyggnad och funktion och en kontinuerlig nyhetsinformation. Frågan om undervisning i svenska språket synes i stort sett vara tillfredsställande löst genom att folkbildningsorganisationerna ställt resurser till förfogande och genom att särskilda bidrag till denna verksamhet ställts till förfogande. Däremot synes frågan om samhällsorientering för invandrare vara mindre tillfredsställande löst. Enligt de nu gällande bestämmelserna för studieförbundens undervisning i svenska för utlänningar kan en mindre del av studietiden i denna undervisning få användas till samhällsinformation. Detta tillfredsställer dock i ganska ringa utsträckning de behov av samhällsorientering som finns. Möjligheterna till samhällsinformation bör inte uteslutande vara bundna till undervisning i svenska. Även om kunskaper i svenska är nödvändiga för en god anpassning på litet längre sikt kan det för den nyanlände invandraren vara minst lika viktigt att snabbt få en översiktlig information om det svenska samhället och de grundläggande medborgerliga rättigheterna. Omedelbart efter ankomsten är det troligen mest angeläget att invandrarna under några kvällar får en snabb information om just den plats han har bosatt sig på, exempelvis var olika serviceinrättningar finns, vilka personer man kan ta kontakt med, vilka föreningar som finns o. s. v. Ett andra steg i undervisningen är att invandraren på ett tidigt stadium får kunskaper om de regler som gäller på arbetsmarknaden, om sociala förmåner, om utbildningsmöjligheter, om styrelseskick och organisationsväsende o. s. v.

Bestämmelserna för en sådan samhällsorientering måste ge utrymme för en stor flexibilitet så att undervisningen kan anpassas till olika invandrargruppers behov. Lämpligast är att folkbildningsorganisationerna engageras i verksamheten. Då kraven på en vanlig studiecirkel är relativt fastlåsta kräver denna typ av verksamhet andra bidragsbestämmelser än de som gäller för ordinära studiecirklar. Dessutom

kräver verksamheten betydligt gynnsammare ekonomiska villkor än de som gäller för vanliga studiecirklar. Man kan inte begära att invandrarna skall betala kursavgifter för att täcka kostnaderna för ledare, lokaler och administration. Dessa kostnader måste täckas med bidrag från stat och kommun.

Under innevarande budgetår får 150 000 kr. av anslaget till anpassningsåtgärder för invandrare användas till försöksundervisning i samhällskunskap i begränsad omfattning. Invandrarverket har bl. a. i samarbete med skolöverstyrelsen och studieförbunden startat en försöksverksamhet med samhällsorientering i studiecirklar. Samhällsundervisningen sker på samma ekonomiska villkor som undervisningen i svenska för invandrare. Studietiden har dock begränsats till 10 timmar per cirkel i stället för normala 20 timmar. Försöksverksamheten syftar till att undersöka vilka kurstyper som är mest effektiva och ändamålsenliga utifrån de givna förutsättningarna (t. ex. deltagarnas kön, ålder, sociala och kulturella bakgrund, utbildning, kunskaper i svenska språket), få erfarenhet av vilket studiematerial som är det mest adekvata under samma givna förutsättningar, kartlägga de olika invandrargruppernas skilda behov av samhällsorientering, söka besvara frågan om vilka krav som bör ställas på lärarna och hur rekryteringsfrågan löses samt undersöka olika möjligheter för deltagarrekrutering.

I sina petita för budgetåret 1970/71 har invandrarverket föreslagit att anslaget till internatundervisning i svenska språket och studiecirklar i elementär svensk samhällskunskap för invandrare ökas från 150 000 till 325 000. Departementschefen har dock utan närmare motivering föreslagit oförändrat anslag.

Detta innebär att försöksverksamheten kan fortsätta endast i mycket begränsad omfattning under nästa budgetår, vilket måste betecknas som ytterst olyckligt. Därigenom uppskjuts ytterligare en väl förberedd och väl planerad insats på bred front för att öka invandrarernas kunskaper om det svenska samhället. Det hade varit rimligt att försöksverksamheten utökats ganska väsentligt under kommande budgetår för att sedan utvidgas ytterligare under det därefter kommande budgetåret.

Den kontinuerliga nyhetsförmedlingen till invandrarna är av avgörande betydelse för deras kännedom om det svenska samhället och därigenom för deras möjligheter att känna sig hemma och trivas i Sverige. Lika angeläget är att invandrarna också får nyhetsmaterial från sitt forna hemland. Dessa informationsbehov har Invandrarartidningen sökt täcka under de senare åren. Tidningen ges ut på 5 språk med 46 nummer per år; varje nummer innehåller 4 sidor. Invandrarverket har föreslagit att Invandrarartidningen under budgetåret 1970/71 ges ut på ytterligare två språk utöver nuvarande fem samt att hälften av tidningens 46 nummer per år får ett större antal sidor. Departementschefen vill emellertid inte tillstyrka en sådan utvidgning av tidningsverksamheten.

Utvidgningen måste emellertid bedömas som ytterst angelägen. I första hand bör statsbidraget ökas så att den av invandrarverket föreslagna utvidgningen till ytterligare två språk möjliggöres. Därjämte är det likaså angeläget att vissa nummer av tidningen kan få ett utökat sidantal.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen tillstyrker den av invandrarverket föreslagna höjningen av anslaget till

1. Stiftelsen Invandrantidningen från 750 000 till 1 315 000 kronor; samt

2. internatundervisning i svenska språket och studiecirkelar i elementär svensk samhällskunskap för invandrare från 150 000 till 475 000 kronor; och

att riksdagen till *Anpassningsåtgärder för invandrare* för budgetåret 1970/71 anvisar ett i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 685 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 3 285 000 kronor.

Stockholm den 28 januari 1970

Elvy Olsson (cp)

Ruth Hamrin-Thorell (fp)
